

**YANGI O‘ZBEKISTONDA ALISHER NAVOIY MEROSINI TADQIQ ETISH
BO‘YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN MA’NAVIY
YANGILANISHLAR.**

Gulova Anorgul Axtamovna

BuxDU “Yurisprudensiya va
ijtimoiy-siyosiy fanlar” kafedrasida dotsenti

Annotatsiya

Ulug‘ mutafakkir Mir Alisher Navoiy ijodiy merosining ko‘lami va ta’sir darajasi shunchalik kengki, shu bois u zamon va makon chegarasini tan olmaydi. Uning asarlarida umuminsoniy qadriyatlar madh etiladi. Bu esa har qanday millatga mansub inson ma’naviyati uchun suv va havoday zarurdir. Ammo, Navoiy va uning asarlari turkiyzabon xalqlar, jumladan, biz o‘zbeklar uchun alohida ahamiyatga ega. Chunki, o‘zbek adabiy tilining shakllanishi va xalqning millat sifatida yuzaga chiqishida boshqa biror bir shaxsiyat Alisher Navoiychalik chuqur iz qoldirmagan. Shuning uchun bizda Navoiyni tushunish va tushuntirish yo‘lidagi izlanishlar hech qachon to‘xtab qolmagan.

Kalit soʻzlar: turkiyzabon xalqlar, san’at va me’orchilik

**SPIRITUAL UPDATES IN NEW UZBEKISTAN IN RESEARCH OF THE
HERITAGE OF ALISHER NAVOIY.**

Annotation

The scope and influence of the great thinker Mir Alisher Navoi's creative heritage is so wide that it does not recognize the boundaries of time and space. Universal values are praised in his works. This is as necessary as water and air for the spirituality of people of any nationality. However, Navoi and his works are of special importance for Turkic-speaking peoples, including us Uzbeks. Because no other personality Alisher Navoiychalik left a deep mark on the formation of the Uzbek literary language and the emergence of the nation as a nation. That is why we have never stopped the search to understand and explain Navoi.

Key words: Turkic-speaking peoples, art and architecture

Vatanimizda “milliy tiklanishdan milliy yuksalish” jarayonida Navoiy ilmiy merosini o‘rganishda yangicha dunyoqarash shakllanib bormoqda. Buni biz quyidagi ma’naviy yangilanishlar misolida ko‘rishimiz mumkin:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 1991 yil 29 yanvardagi “Alisher Navoiyning 550 yilligini nishonlash to‘g‘risida”gi Farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1991 yil 17 sentyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasining adabiyot institutiga Alisher Navoiy Nomini berish to‘g‘risida”gi qarori;

—O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 1991 yil 25 sentyabrdagi “Adabiyot, san’at va me’orchilik sohasida Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Respublikasi Davlat mukofoti berish to‘g‘risida”gi Farmoni;

—O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2002 yil 14 apreldagi

“Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi tashkil etish to‘g‘risida”gi qarori;

—O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 apreldagi “Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy bog‘i hududida Adiblar xiyobonini barpo etish to‘g‘risida”gi Qarori;

—O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yilda 6 noyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori”⁸¹;

—“Buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiy tavalludining 580 yilligini keng nishonlash to‘g‘risida”gi Qarori⁸².

—O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 4 fevraldagi “Alisher Navoiy nomidagi xalqaro jamoat fondini tashkil etish” to‘g‘risida”gi Qarori shular jumlasidandir. Shuningdek, 2019 yil 15 oktabrda Ozarbayjon poytaxti Boku shahrida bo‘lib o‘tgan Turkiy tilli davlatlar hamkorlik Kengashining ettinchi sammitida ilk bor O‘zbekiston uning to‘la huquqli a‘zosi sifatida ishtirok etadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev mazkur anjumanda a‘zo davlatlarning savdo-iqtisodiy, investitsiyaviy, transport-kommunikatsiya, madaniy-gumanitar va boshqa sohalaridagi o‘zaro manfaatli hamkorligini kengaytirishga doir muhim tashabbuslarni ilgari suradi. Bu anjumanda Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan yana bir muhim tashabbus – Kengashga a‘zo davlatlarning zamonaviy adabiyot va san‘at, tarix va memorchilik sohasida ulkan yutuqlarni qo‘lga kiritgan ijodkorlarni rag‘batlantirish maqsadida alohida mukofot ta‘sis etish to‘g‘risidagi taklif kuni tartibiga qo‘yiladi.

2021 yil 31 aprelda bo‘lib o‘tgan Kengashning navbatdagi sammitida juda muhim va quvonchli voqea yuz berdi: Yurtboshimizning ijodkorlarni rag‘batlantirish borasidagi mazkur nufuzli mukofotni, buyuk mutafakkir hazrat Alisher Navoiy nomi bilan atash to‘g‘risidagi taklifi Qozog‘iston, Ozarbayjon, Qirg‘iziston, Turkiya, Turkmaniston kabi a‘zo davlatlar vakillari tomonidan ma‘qullandi.

Ma‘lumki, turkiy xalqlarni asrlar davomida o‘zining boy va o‘lmas merosi bilan birlashtirishga xizmat qilib kelgan ulug‘ zot – Alisher Navoiyga hurmat-ehtirom ko‘rsatishlari hech qachon so‘nmaydi.

Davlatimiz rahbarining g‘oyasi va tashabbusi bilan 2020 yil dekabr oyida tuzilgan maxsus ishchi guruh Hirotdagi Hazrat Navoiy maqbarasi qayta ta‘mirlash va atrofini obodonlashtirish maqsadida Afg‘onistonda bo‘lib, qizg‘in muzokaralarni amalga oshirib qaytdi. Bu borada yaqin kunlarda keng miqyosda amaliy ishlar boshlanishi ko‘zda tutilgan. Bu ham Prezidentimizning alloma shaxsiyatiga bo‘lgan yuksak ehtiromi ramzidir.

Alloma tavalludining 580 yilligi ayni damlarda xalqaro miqyosda va yurtimizda keng nishonlanmoqda.

Yurtimizda Hazrat Navoiy nomini abadiylashtirish, ruhini shod etish borasida

⁸¹ Bashariyat ma‘naviy yuksalishi va yoshlar tarbiyasida Alisher Navoiy merosining ahamiyati mavzuidagi respublika onlayn ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. –Buxoro: 2021 yil. –215-b.

⁸² O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiy tavalludining 580 yilligini keng nishonlash to‘g‘risida”gi 19.10.2020 yildagi PQ-4865-sonli Qarori.// <https://lex.uz/docs/-5054929>

ko‘pgina ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiy tavalludining 580 yilligini keng nishonlash to‘g‘risida”gi Qarori qabul qilinib, unga ko‘ra, Alisher Navoiy nomidagi xalqaro jamoat fondini tashkil qilish, alloma ijodiy merosini chuqur o‘rganish va ommalashtirishga salmoqli hissa qo‘shgan yurtimiz hamda chet el fuqarolarini, shuningdek, ilmiy-ijodiy muassasalarni mukofotlash maqsadida Alisher Navoiy ordenini ta’sis etish, Hirot shahridagi joylashgan Alisher Navoiy maqbarasi majmuasida qurilish va obodonlashtirish ishlarini olib borish kabi ko‘plab dolzarb vazifalar belgilab olinganligi tahsinga sazovor. Ayni vaqtda Turkiy Kengashga a’zo davlatlarning 150 milliondan ortiq aholisi mazkur tabarruk sanani ko‘tarinki ruhda, tantanali nishonlayotganlari quvonchlidir.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Alisher Anvarov “*Hidoya*” o‘rta maxsus islom bilim yurti o‘qituvchisi.
2. O‘zbekistonda gender munosablari tarixi A.M.Rahmatovna tadqiqotlar. uz
3. Globallashuv jarayonida sharq mentalitetidagi gender tengligiga bo‘lgan munosabat AM Rahmatovna Namangan Davlat universiteti ilmiy axborotnomasi 5 (5), 378-382
4. Axtamovna, Gulova Anorgul. "The Mystical Ideas Put Forward by Alisher Navoi in His Work" Arba'in(" Forty Hadiths)." *JournalNX*: 10-15.